

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo
Laikinosios Žemaičių grupės
pirmininkei Rimantei Šalaševičiūtei
Savivaldybėms pagal pridedamą sąrašą

2024-02-26 Nr. S-119

Kopija:
Lietuvos Respublikos Seimo
Laikinosios Mažosios Lietuvos draugų grupės
pirmininkui Arvydui Pociui

Lietuvos Respublikos kultūros
ministrui Simonui Kairiui

Lietuvos Respublikos susisiekimo
ministrui Mariui Skuodžiui

Mažosios Lietuvos regioninei etninės kultūros
globos tarybai

DĖL AUTOMAGISTRALĖS KAUNAS – KLAIPĖDA GRETUTINIO PAVADINIMO

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG) savo padalinio Mažosios Lietuvos regioninės etninės kultūros tarybos (toliau – Mažosios Lietuvos regioninė taryba) prašymu 2024 metų vasario 20 d. EKG posėdyje svarstė Lietuvos Respublikos Seimo Laikinosios Žemaičių grupės (toliau – LRS žemaičių grupė) 2024 m. sausio 27 d. raštu Nr. RŠ-S-163 pateiktą kvietimą Žemaitijos savivaldybių merams pritarti siūlymui, kad automagistralei Kaunas–Klaipėda A1 būtų suteiktas gretutinis pavadinimas „Žemaičių greitkelis“. Nors siūlymą pavadinti šią automagistrėlę „Žemaičių greitkelio“ dar 2019 m. pateikė kitas EKG padalinys – Žemaitijos regioninė etninės kultūros taryba (toliau – Žemaitijos regioninė taryba), tačiau šis siūlymas niekada nebuvo pateiktas svarstymui EKG. Apie šią iniciatyvą tik pastaruoju metu sužinojusi Mažosios Lietuvos regioninė taryba 2024 m. vasario 19 d. raštu informavo EKG, kad nepritaria minėtam siūlymui, nes aptariama automagistralė yra Kauno, Kėdainių, Raseinių, Šilalės, Rietavo ir Klaipėdos rajonų teritorijose, kurios pagal EKG patvirtintą žemėlapi „Lietuvos etnografiniai regionai“ priskiriamos įvairiems etnografiniams regionams – Aukštaitijos, Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos (į pastarojo etnografinio regiono ribas patenka Klaipėda ir dalis Klaipėdos rajono). Todėl siūlymas automagistralei Kaunas–Klaipėda suteikti gretutinį pavadinimą „Žemaičių greitkelis“ priešina minėtų etnografinių regionų bendruomenes (tai atspindi ir minėtame LRS žemaičių

grupės rašte išdėstytą pasiūlymų ir svarstymų nuo 2019 m. istorija). Be to, šalia šios automagistralės yra istorinis Žemaičių plentas, todėl siekis Žemaičių vardu pavadinti ir kitą kelią – automagistralę – sukeltų painiavą.

EKGT atkreipia dėmesį, kad 1987 m. įrengta automagistralė Kaunas–Klaipėda yra vienas iš svarbiausių valstybinės reikšmės magistralinių kelių, svarbus visai Lietuvai, kuris niekada nebuvo siejamas su Žemaitijos pavadinimu, o visuomenėje yra vadinamas tiesiog „greitkeliu“, „autostrada“, „magistrale“.

Tuo tarpu krašto kelio statusą turintis istorinis Žemaičių plentas nuo pat darbų pradžios (1928-1938) visuose istoriniuose šaltiniuose buvo vadinamas tik „Žemaičių plento“ vardu. EKGT nuomone, šio kelio pavadinimo įprasminimas įvairiais ženklais, informaciniais stendais ar meniniais sprendimais galėtų būti daug aktyvesnis atsižvelgiant į istorinę jo reikšmę (žr. priedą).

Atsižvelgiant į tai, EKGT savo posėdyje nutarė:

1. Nepritarti siūlymui suteikti automagistralei Kaunas–Klaipėda A1 gretutinį pavadinimą „Žemaičių greitkelis“;

2. Pritarti LR Kultūros ministerijos siūlymui aktualizuoti Žemaičių plento istorinį atminimą įvairiais būdais – skatinti susidomėjimą šiuo keliu, jo istorija ir objektais, Žemaičių plentui suteikti regioninio kultūros kelio statusą, sudaryti sąlygas aktyviam turizmui ir t.t. Ypač tai būtų aktualu šiais metais pasitinkant Žemaičių plento atidarymo 85-mečio paminėjimą.

PRIDEDAMA. Žemaičių plento istorinės reikšmės apibūdinimas, 1 lapas.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Žemaičių plento istorinės reikšmės apibūdinimas

Žemaičių plentas buvo vienas įspūdingiausių infrastruktūros projektų tarpukario Lietuvoje, turėjęs didelę reikšmę šalies ekonomikai ir kultūrai. Tai liudija Vievio kelių muziejuje saugomas Susisiekimo ministerijos metraštis (1918-1938 m.), kuriame rašoma, kad „gerai organizuoti ir tvarkomi susisiekimo dalykai pagreitina tautos kultūrinį augimą, o greitas žinių perdavimas, greitas spaudos dalykų pristatymas, greitas ir patogus susisiekimas su kultūros centrais-miestais yra neįkainojamos priemonės tautai šviestis ir kultūrėti”.

Šio kelio įrengimo istoriniams įvykiui atminti 1939 m. Kaune ant Milikonių kalno buvo pastatytas paminklas-obeliskas, kurio šonuose iškalti Kauno bei Klaipėdos herbai, o ant pjedestalo užrašyta: „Žemaičių plentas Kaunas–Klaipėda 220 km 1933–1938”. Iškilmingai atidarant 1939 m. liepos 9 d. Žemaičių plentą, į paminklinį obeliską įdėtas aktas, kuriame parašyta: „Didysis Žemaičių plentas yra pirmoji grandis didelio ir tankaus plentų tinklo, kuris ateity apims visas didžią Lietuvos vyrų protu ir krauju išlaisvintas Lietuvos žemes. Lietuviško proto ir rankų talka per laukus, kalnus, miškus, upes, neišbrendamas pelkes didžiu darbu ir pasišventimu sujungė Laikinąją Lietuvos sostinę Kauną su jūra, kad Lietuva, jos sūnūs ir dukros kiltų kultūroje ir tvirtėtų ekonomiškai“.

Senasis Žemaičių plentas, dar vadinamas visų modernių Lietuvos kelių „tėvu“, šiandien yra modernizuotas, bet išlaikęs to meto dvasią, kai buvo tiesiamas. Jis yra aktyviai naudojamas vietiniam susisiekimui tarp šalia prigludusių miestelių ir gyvenviečių, todėl sudaro puikias galimybes pažinti Žemaitiją.

**ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBOS 2024-02-26 RAŠTO NR. S-119
ADRESATŲ SĄRAŠAS**

Kauno rajono savivaldybei

Kėdainių rajono savivaldybei

Raseinių rajono savivaldybei

Rietavo savivaldybei

Šilalės rajono savivaldybei

Klaipėdos rajono savivaldybei

Klaipėdos miesto savivaldybei

Kauno miesto savivaldybei